

ПСИХОСЕМАНТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Свідомість особистості як спосіб суб'єктивного відображення об'єктивного світу людиною - це складне психічне утворення, яке неможливо виміряти за допомогою комплексу стандартизованих психологічних методик, а тому виникає необхідність дослідження цього явища за допомогою інших специфічних підходів. Психосемантика як одна з галузей психологічної науки спрямована на вивчення генезису, будови та функціонування індивідуальної системи значень особистості, саме тому, ми вбачаємо можливість дослідження свідомості шляхом використання її методологічних принципів та методичного інструментарію (Дробот 2013).

Якщо теоретично психосемантика вивчає особливості індивідуальної системи значень та способи сприйняття навколишнього світу особистістю крізь призму цих значень, то у прикладному аспекті психосемантика як галузь психології має витоки з когнітивної психології спрямована на дослідження і реконструкцію систем смислів і значень особистості як структур відображення індивідуального досвіду у свідомості людини. Свідомість – центральна таємниця людської психіки (Леонтьєв, 1975).

Загальнотеоретичною підставою використання психосемантичного підходу до дослідження людської психіки є підхід через дослідження категоріальної структури індивідуальної свідомості (Дробот, 2013).

В. Петренко, один із засновників психосемантики, вважає, що вона досліджує різні форми існування значень в індивідуальній свідомості: образи, символи, комунікативні і ритуальні дії, а також, словесні поняття. Варто зазначити, що системи значень і смислів людей можуть бути дещо схожими, або навпаки, категорично і принципово відрізнятися, це і зумовлює схожість поглядів та ставлень різних людей до одного об'єкту дійсності, або розбіжність у них. Під час

психосемантичного дослідження реалізується суб'єктивна парадигма проектування та аналізу психологічних даних (Шмельов, 2002)

Психосемантичні методи дослідження свідомості особистості, на нашу думку, варто застосовувати у ході формування фокус-груп, трудових колективів та команд односторонців, що є необхідною умовою для успішного функціонування соціальних організацій (Петренко 1983).

Таким чином, психосемантика, на нашу думку, найбільш влучно окреслює проблеми і завдання вивчення уявлень людини про різні об'єкти дійсності, а також їх сприйняття і ставлення до них. О. Дробот зазначає, що при реконструкції категоріальних структур індивідуальної свідомості людини, які визначають ставлення людини до конкретного об'єкта, відбувається моделювання суб'єктивної картини світу або окремої проблеми в тому вигляді, в якому вона існує у свідомості кожної окремої людини (Дробот, 2013).

Отже, психосемантичне дослідження свідомості особистості є необхідною базою вивчення особливостей її функціонування, так як саме цей психологічний феномен визначає пізнання сутності навколишнього світу, його розуміння, сприйняття та ставлення до нього.

Список літератури

Дробот О.В. Психосемантична теорія свідомості у вітчизняній психології як основа психосемантичного дослідження. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України*. К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2013. Том. X. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Вип. 25. С. 110-120.

Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. М.: Политиздат, 1975. 262 с.

Шмельов А.Г. Психодіагностика особистісних рис / Шмельов А.Г - СПб.: Речь, 2002. - 480 с.

Петренко В. Ф. Введение в экспериментальную психосемантику: исследование форм репрезентации в быденном сознании / Петренко В. Ф. – М. : МГУ, 1983. – 176 с.

*Науковий керівник: Дробот.О. В,
Доктор психол. наук, професор*